

HANDLEVEJLEDNING VED MISTANKE OM OVERGREB MOD BØRN OG UNGE

Vejle Kommunes handleplan
Rev. september 2018

INDHOLD

Indledning	3
Forebyggelse af at et barn udsættes for overgreb	4
Hvad kan institutionen/skolen gøre for at forebygge?	4
Tvivel er en drivkraft	6
Action card ved mistanke om overgreb begået af	7
Særligt ved mistanke mod forældre/eller andre i forældres sted	8
Særligt ved mistanke mod én i barnets netværk/én ukendt	8
Børn og seksualitet	12
Action card ved mistanke om overgreb begået af barn under 15 år	13
Særligt ved mistanke om overgreb begået af barn under 15 år	14
Når underretningen er sendt til Familie- og Handicapafdelingen, hvad sker der så?	16
Action card ved mistanke om overgreb begået af ansat	18
Særligt ved mistanke om overgreb begået af ansat	19
Medarbejder og leders opgaver?	19
Vigtige telefonnumre og links	20
Personaleadministration i Børn & Unge	20
BILAG 1	
Almindelig og skærpet underretningspligt	22
BILAG 2	
Definition af begreber – Hvad er psykiske, fysiske og seksuelle overgreb?	25
BILAG 3	
Bekymringsbarometer	26

INDLEDNING

Overgreb kan have vidtrækkende konsekvenser for børn og unge. Som fagpersoner i Vejle Kommune har vi ansvaret for at forebygge, at børn og unge ikke udsættes for overgreb¹ og bidrage til, at vi så tidligt som muligt bliver opmærksomme og reagerer, hvis børn og unge udsættes for overgreb.

Denne „Handlevejledning ved mistanke om overgreb mod børn og unge“ henvender sig til alle faggrupper, der i deres arbejde har kontakt til børn og unge under 18 år.

Formålet er at sikre, at alle kender deres rolle og ansvar i forebyggelsen og håndteringen af mistanke om overgreb mod børn og unge i alderen 0-18 år. Handleplanen giver indsigt i viden om overgreb, de grundlæggende redskaber samt handlemuligheder og handlepligt. Planen skal tilstræbe en hurtig, ensartet og professionel håndtering af mistanker om overgreb mod børn samt skabe grundlag for, at der i institutioner og skoler arbejdes med forebyggelse af overgreb mod børn.

Alle kommunens ansatte er underlagt en skærpet underretningspligt, hvilket betyder der skal foretages underretning, hvis vi får kendskab til eller grund til at antage, at et barn eller ung udsættes for overgreb².

8 gode grunde til en handleplan

- Ikke to tilfælde er ens. Der er mange „gråzoner“.
- Det giver os overblik over de handlemuligheder, vi har – alt efter hvem mistanken retter sig mod.
- Det giver overblik over egne og andres roller og opgaver i det tværfaglige samarbejde omkring barnet.
- Overgreb er ødelæggende for børns udvikling.
- Børn har krav på den bedst mulige hjælp.
- Området er komplekst i praksis og i lovgivningen.
- Det hjælper os til at huske alle detaljer – midt i håndteringen af krise, følelser, usikkerhed og handletrang.
- Det giver os bedre overskud til at holde fokus på barnet.

1 Definitionen overgreb omhandler både seksuelle, fysiske og psykiske overgreb og vil fremover samlet blive benævnt som overgreb. Se evt. bilag 2.

2 Se bilag 1.

FOREBYGGELSE af at et barn udsættes for overgreb

Det er vigtigt at forebygge, at der sker overgreb mod børn. Alle børn kan risikere at blive udsat for overgreb, men erfaringen viser, at nogle grupper er mere udsatte end andre.

Børn og unge kan være særligt udsatte, hvis de har oplevet følgende:

- Opvækst under ustabile familieforhold
- Vold i hjemmet
- Alkoholmisbrug i hjemmet
- Mobning
- Mange skoleskift
- Belastende oplevelser i familien (sygdom/død)
- Dårlig kontakt mellem børn og forældre
- Ensomhed
- Børn i risiko for anbringelse

Enkeltvis og isoleret udgør faktorerne ikke en særlig risiko, men har et barn oplevet flere af de nævnte forhold, viser forskningen, at der er øget risiko for, at barnet kan blive udsat for overgreb. Medarbejdere og ledere skal derfor være særlige opmærksomme her.

Børn med handicap kan være særligt udsatte. De kan have et konkret behov for hjælp til personlig pleje og hygiejne, og så kan grænserne for det, som andre vil opleve som intimsfæren, let blive brudt. Det kan være svært at vurdere, om en berøring sker tilfældigt eller bevidst. Når du omgås børn med handicap, kan det være vanskeligt at tolke og forstå barnets reaktioner.

Derfor er det vigtigt at vurdere, om der er noget i barnets reaktioner, der ikke kan forklares umiddelbart, ved at lytte til barnet og være opmærksom på barnets nonverbale signaler. Det er særlig vigtigt, at børn med handicap lærer at sige fra og sætte grænser.

Hvad kan institutionen/skolen gøre for at forebygge?

Alle institutioner og skoler skal drøfte problemstillingen, sikre at alle medarbejdere er bekendte med handlevejledningen og udarbejde en plan, der dækker følgende:

- Hver enkelt institution, skole samt sundhedsplejen er forpligtet til at lære barnet og den unge om rettigheder, krop og egne grænser fx ved systematisk at arbejde med barnets/den unges sociale og personlige kompetencer, herunder håndteringen af kommunikationsformer som internettet.
- I den enkelte institution og skole skal spillereglerne for omgangsformer mellem børn og voksne drøftes. Da mennesker kommer med forskellige normer, er det vigtigt at få afstemt med hinanden, hvad der gælder på netop vores arbejdsplads. En gang årligt skal "Handlevejledning ved mistanke om overgreb mod børn og unge" gennemgås på et personalemøde.

FOREBYGGELSE af at et barn udsættes for overgreb

Har du brug for eksempler på tegn og signaler eller spørgsmål, som er velegnede til en debat om normer, kan du finde mere information på Tværshjemmesiden i linket her <https://www.vejle.dk/tegnogsignaler>, eller du kan læse mere i bilag 2.

Som leder har du ansvaret for, at der indhentes børneattest og straffeattest ved alle ansættelser i Børne- og Ungeforvaltningen, hvis dine ansatte som led i ansættelsesforholdet har direkte kontakt til børn og unge. Det gælder også ved studerende, frivillige foreninger samt eksterne aktører, der løser opgaver på stedet, hvis de har direkte kontakt med børn og unge.

Lederen skal sikre, at det drøftes i personalegruppen, hvordan man løbende skærper opmærksomheden hos medarbejdere og andre voksne omkring barnet, fx ved fokus på uddannelsesområder om „børns signaler“ og „tegn på omsorgssvigt“. Samtidigt skal du som leder sikre, at alle medarbejdere ved, at de har skærpet underretningspligt, og ved, hvad det betyder.³

³ Se bilag 1 om skærpet underretningspligt

TVIVL er en drivkraft

Tvivl er en vigtig drivkraft i arbejdet med mistanker om overgreb, og den kan være både konstruktiv og professionel. Det afgørende er, at man arbejder med tvivlen som et vilkår, så den ikke bliver en barriere for at handle. I den forstand er det professionelt at være i tvivl. Når der opstår en mistanke om overgreb, som ikke umiddelbart kan bekræftes, er det vigtigt, at man fastholder en åben tilgang og ikke på forhånd enten udelukker eller fastholder, at barnet har været udsat for overgreb.

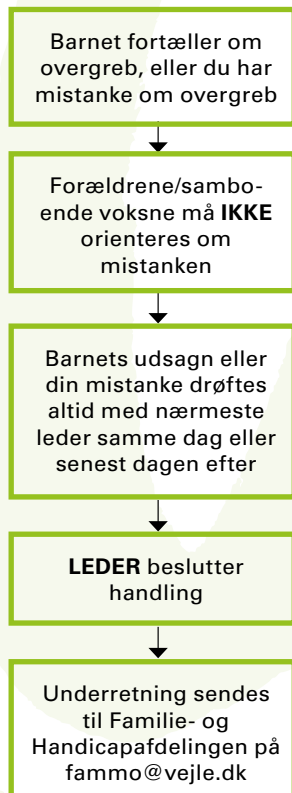
Når der opstår mistanke om overgreb, skal man være opmærksom på, at der hos professionelle, såvel individuelt som i en personalegruppe, kan opstå uhensigtsmæssige reaktioner og handlinger. Det kan fx være benægtelse, bagatellisering, hjælpeløshed eller dramatisering. Ved at skabe faglig opmærksomhed på disse reaktioner og ved at lade dem indgå i den faglige refleksion minimeres risikoen for, at de påvirker de professionelle reaktioner og handlinger på en uhensigtsmæssig måde. Som ureflektet reaktion kan de enten føre til handlingslammelse eller det modsatte.

Mange bliver i tvivl om, hvor meget der må tales med barnet om overgrebet, når der opstår bekymring eller mistanke. Du må gerne stille få forståelsesmæssige eller afklarende spørgsmål til barnet.

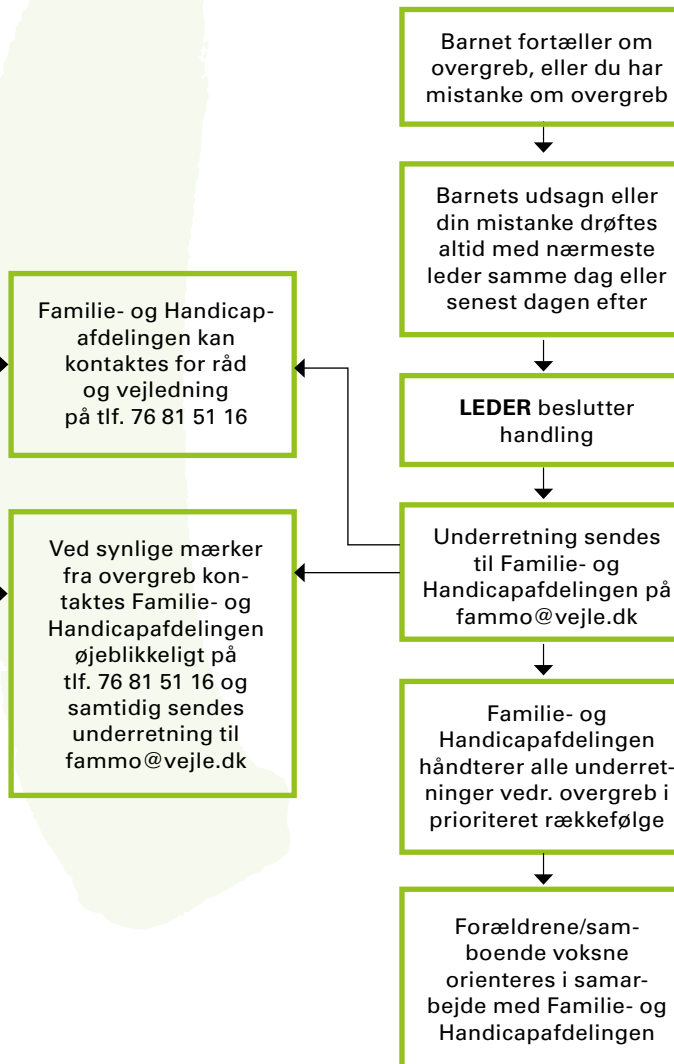
Du kan læse mere om, hvordan du taler med barnet ved mistanke om overgreb på Tværshjemmesiden <https://www.vejle.dk/sådanhandlerdu>, eller du kan benytte Bekymringsbarometret i bilag 3.

ACTION CARD ved mistanke om overgreb begået af ...

... forældre/andre i forældres sted

... én i barnets netværk/én ukendt

SÆRLIGT ved mistanke mod forældre/eller andre i forældres sted

Hvad er din opgave som medarbejder?

- Forældre/omsorgspersoner må **IKKE** orienteres om mistanken.
- Orienter din leder om mistanken.
- Skriv ned, hvilke tegn, signaler og hændelser der ligger til grund for mistanken – undgå at tolke på beskrivelserne.
- Hvis mistanken rejses af en pårørende eller andre, nedskriv da vedkommendes beskrivelse af den konkrete mistanke – undgå at tolke på beskrivelserne.
- Lyt til barnet/den unge, men gå ikke i detaljer om det mulige over-greb. (Læs mere i Action card her <https://www.vejle.dk/akut-situationer>.)
- Vis omsorg for barnet. Vær tydelig voksen, og vis barnet, at du kan rumme det, barnet har fortalt.
- Du må **IKKE** tale med andre end din leder om din mistanke.

Hvad er din opgave som leder

- Forældre/omsorgspersoner må **IKKE** orienteres om mistanken.
- Som leder er du ansvarlig for behandling af mistanken, herunder ansvarlig for at sende underretning til Familie- og Handicapafdelingen.
- Vurder oplysningerne fra din medarbejder, herunder om karakteren af oplysningerne umiddelbart giver anledning til at underrette Familie- og Handicapafdelingen.
- Hvis du er i tvivl, kan du kontakte Familie- og Handicapafdelingens modtagelse på tlf. 76 81 51 16 eller den socialfaglige rådgiver og bede om vejledning i forhold til, om der skal foretages en underretning.
- Orienter din medarbejder om, hvorvidt oplysningerne har ført til en underretning.
- Støt din medarbejder i at rumme sagen i ventetiden, mens undersøgelsesprocessen foregår i Familie- og Handicapafdelingen.
- Støt din medarbejder i at kunne rumme sagen i den tid, der går, mens udredningsprocessen foregår i Familie og Handicapafdelingen.

SÆRLIGT ved mistanke mod forældre/eller andre i forældres sted

Når underretningen er afleveret

- Når underretningen er afleveret, vil I modtage en skriftlig kvittering inden 6 arbejdsdage.
- Indenfor 24 timer efter modtagelsen af underretningen vurderer Familie- og Handicapafdelingen det videre forløb.
- Familie- og Handicapafdelingen giver en tilbagemelding om, hvilken handling underretningen har ført til.
- Fasthold en normal hverdag for barnet. Tryghed og forudsigelighed er vigtig i en utryk og kaotisk situation.

SÆRLIGT ved mistanke mod én i barnets netværk/én ukendt

Hvad er din opgave som medarbejder?

- Orienter din leder om mistanken.
- Skriv ned, hvilke tegn, signaler og hændelser der ligger til grund for mistanken – undgå at tolke på beskrivelserne.
- Hvis mistanken rejses af forældrene, en pårørende eller andre, nedskriv da vedkommendes beskrivelse af den konkrete mistanke – undgå at tolke på beskrivelserne.
- Lyt til barnet/den unge, men gå ikke i detaljer om det mulige overgreb. (Læs mere i Action card her <https://www.vejle.dk/akuttetituationer>).
- Vis omsorg for barnet. Vær tydelig voksen, og vis barnet, at du kan rumme det, barnet har fortalt.
- Du må **IKKE** tale med andre end din leder om din mistanke.

Hvad er din opgave som leder?

- Som leder er du ansvarlig for behandling af mistanken, herunder ansvarlig for at sende underretning til Familie- og Handicapafdelingen.
- Vurder oplysningerne fra din medarbejder, herunder om karakteren af oplysningerne umiddelbart giver anledning til at underrette Familie- og Handicapafdelingen.
- Hvis du er i tvivl, kan du kontakte Familie- og Handicapafdelingens modtagelse på tlf. 76 81 51 16 eller den socialfaglige rådgiver og bede om vejledning i forhold til, om der skal foretages en underretning.
- Orienter din medarbejder om, hvorvidt oplysningerne har ført til en underretning.
- Støt din medarbejder i at rumme sagen i ventetiden, mens undersøgelsesprocessen foregår i Familie- og Handicapafdelingen.

SÆRLIGT ved mistanke mod én i barnets netværk/én ukendt

Når underretningen er afleveret

- Når underretningen er afleveret, vil I modtage en skriftlig kvittering inden 6 arbejdsdage.
- Indenfor 24 timer efter modtagelsen af underretningen vurderer Familie- og Handicapafdelingen det videre forløb.
- Familie- og Handicapafdelingen gennemfører en børnesamtale. Hvis der er mistanke mod forældrene, vil samtalen finde sted uden forældremyndighedsindehaverens samtykke og tilstedeværelse.
- Familie- og Handicapafdelingen giver en tilbagemelding om, hvilken handling underretningen har ført til.
- Fasthold en normal hverdag for barnet. Tryghed og forudsigelighed er vigtig i en utryk og kaotisk situation.

BØRN og seksualitet

Børn har en naturlig seksualitet, og interessen for ens eget såvel som for det modsatte køn er hyppigt forekommende i dagtilbud. Det viser sig i lege og ved interessen for frække ord og for de andres krop. Dette er en naturlig udviklingsproces, der ikke bør problematiseres og sammenlignes med teenage- eller voksenseksualitet. Det er vigtigt at være opmærksom på, at normer for acceptabel adfærd i form af nøgenhed, sprogbrug og kropslige lege i høj grad er tids- og kulturbestemt.

Det er derfor forståeligt, at børns seksualitet er et hyppigt diskuteret emne i dagtilbud. Lege, der involverer kønsorganer, numser og nøgenhed, fører jævnligt til samtaler med forældre og kan skabe usikkerhed hos personalet. Forældres normer er ikke ens, og angsten for seksuelle overgreb og mentale skader hos børnene kan være stor – og bør tages alvorligt.

Den hyppige og normale adfærd

- Børnene har aktiviteter som at kigge på andre børns kønsorganer og/eller numser og viser egne kønsorganer og numser frem for hinanden.
- Det er ikke ualmindeligt, at børnene tager alt tøjet af og leger nøgne sammen.
- Det er ikke ualmindeligt at børn leger „samleje“, og de fortæller børnene i børnehaven, at de har set deres forældre eller andre nære voksne i seksuelle situationer.

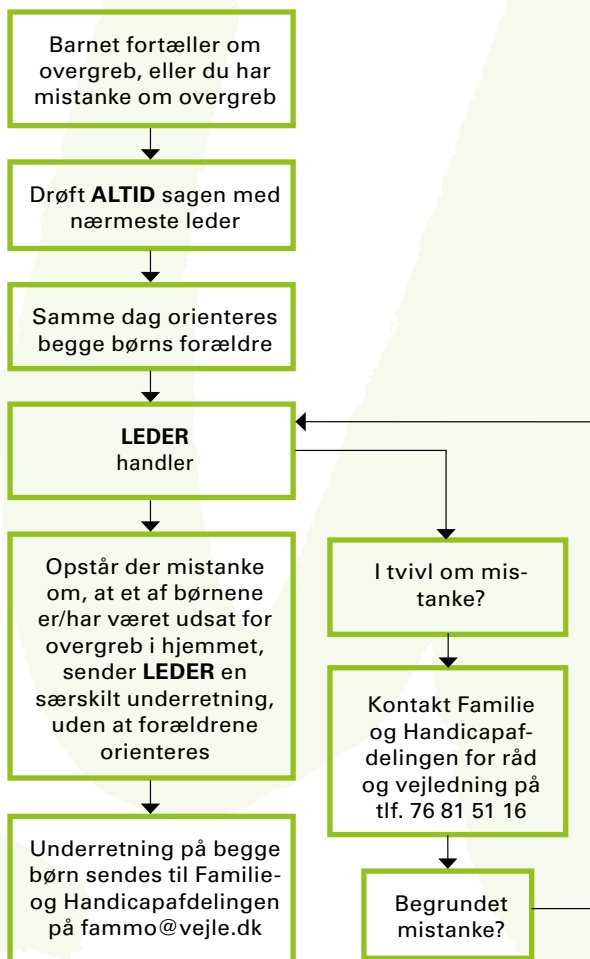
Leg og adfærd der bør give anledning til

– alvorlig – bekymring

- Børn, der onanerer i en grad, der er ud over „normal“ adfærd.
- Temperaturlege“, hvor børnene fører genstande ind i andre børns numse eller skede.
- Mundkontakt med andres kønsorganer.
- Når børn fører penis ind i et andet barns numse eller skede.

Skolebørns interesse for seksualitet må tilsvarende vurderes i forhold til alder og modenhed, men generelt er det sværere at identificere adfærd, der kunne bunde i mulig krænkelse/ overgreb.

ACTION CARD ved mistanke om overgreb begået af barn under 15 år

Børn kan også begå overgreb og udsætte et andet barn for grænseoverskridende adfærd - enten i form af voldeligt overgreb eller en seksualiserende adfærd. Overgreb mellem børn under 15 år er ikke strafbare, fordi barnet er under den kriminelle lavalder.

Man bør være opmærksom på, at disse overgreb kan have konsekvenser for det barn, der udsættes for overgrebene. Derfor bør der handles lige så alvorligt på de hændelser som i de situationer, hvor overgrebene kan føre til straf. Samtidig er det vigtigt at være opmærksom på, at det barn, der har foretaget overgrebet, også er et barn, der kan have behov for særlig støtte.

Ved mistanke eller viden om, at et barn begår overgreb eller udøver seksualiserende adfærd over for andre børn, skal der sendes en underretning til Familie- og Handicapafdelingen.

Der skal sendes en underretning såvel for det barn, der har denne adfærd, som for det barn, der har været udsat for overgreb.

Hvordan vurderer du, om en seksuel handling mellem børn har været eksperimenterende leg eller overgreb?

Se og vurder:

- Er der tale om nysgerrighed og fælles eksperimenter?
- Er der krav om hemmelighedelse?
- Er der brugt magt eller trusler i børnenes samvær?
- Virker et af børnene kuet eller uvillig?
- Fremtræder der ritualistiske/ sadistiske eller voldelige elementer i samværet?
- Er der stor aldersforskel?

SÆRLIGT ved mistanke om overgreb begået af barn under 15 år

Hvad er din opgave som medarbejder?

- Overrasker du børnene i situationen, spørg dem da på en neutral måde om, hvad de laver/leger, og hvor de evt. har set eller kender denne leg fra? Lyt til børnene og undgå at „afhøre“ dem.
- Drøft og afklar eventuel din viden og mistanke med en kollega, som også kender barnet eller begge børn.
- Nedskriv, hvilke tegn, signaler eller hændelser der ligger til grund for din viden eller mistanke – undlad tolkninger.
- Hvis du har fået din viden eller mistanke af en pårørende eller andre, nedskriv da vedkommendes beskrivelse så konkret som muligt og undlad at tolke på disse oplysninger.
- Du må **IKKE** tale med andre end din leder om din mistanke.

Hvad er din opgave som leder?

- Vurder medarbejderens oplysninger, herunder om karakteren af oplysningerne tyder mere på en eksperimenterende leg end på en overgrebssituation.
- Hvis du er i tvivl om ovenstående, kan du kontakte Familie- og Handicapafdelingen på tlf. 76 81 51 16 eller den socialfaglige rådgiver og bede om hjælp til en nærmere vurdering af oplysningerne, herunder hvornår og hvordan forældrene orienteres og inddrages.
- Der skal ved leg og aktiviteter, der vækker tvivl og bekymring om et seksuelt overgreb/krænkelse hos forældre og personale altid foretages en underretning til Familie- og Handicapafdelingen både på det barn, der er blevet krænket, og det barn, der har krænket - jf. modellen ovenfor.
- Ved samtalen med forældrene skal du orientere om, at der skal indsendes en underretning til Familie- og Handicapafdelingen på hvert af børnene, så de kan få den relevante hjælp og støtte.

SÆRLIGT ved mistanke om overgreb begået af barn under 15 år

- Hvis der i forløbet opstår mistanke om, at et af børnene har været udsat for seksuelt overgreb fra forældre eller andre i nær relation til barnet, underrettes Familie- og Handicapafdelingen med en særskilt underretning, uden at forældrene orienteres. Herefter anvendes proceduren vedrørende viden eller mistanke rettet mod forældre eller andre voksne i forældres sted.
- Støt din medarbejder i at kunne rumme den tid, der går, mens udredningsprocessen foregår i Familie- og Handicapafdelingen.

Når underretningen er afleveret

- Når underretningen er afleveret, vil I modtage en skriftlig kvittering inden 6 arbejdsdage.
- Indenfor 24 timer efter modtagelsen af underretningen vurderer Familie- og Handicapafdelingen det videre forløb.
- Familie- og Handicapafdelingen gennemfører en børnesamtale. Hvis der er mistanke mod forældrene, vil samtalen finde sted uden forældremyndighedsindehaverens samtykke og tilstedeværelse.
- Familie- og Handicapafdelingen giver en tilbagemelding om, hvilken handling underretningen har ført til.
- Fasthold en normal hverdag for barnet. Tryghed og forudsigelighed er vigtig i en utryk og kaotisk situation.

UNDERRETNING er sendt til Familie- og Handicapafdelingen, hvad sker det så?

NÅR UNDERRETNINGEN ER SENDT TIL FAMILIE- OG HANDICAPAFDELINGEN, HVAD SKER DER SÅ?

Alle underretninger sendes til Familie- og Handicapafdelingens Modtagerteam (fammo@vejle.dk), der indenfor 24 timer vurderer indholdet i underretningen, og om underretningen skal behandles akut (samme dag), prioriteret (1-3 dages behandlingstid) eller normal procedure (indenfor 14 dage).

Alle underretninger omhandlende mistanke om overgreb drøftes med teamleder og vil som udgangspunkt medføre, at der afholdes børnesamtale med barnet samme dag eller senest 3 dage efter. Der kan være forhold, der gør, at det besluttes, at der ikke afholdes børnesamtale (sagens karakter, barnets modenhed eller handicap).

Er der mistanke om, at det er forældrene eller omsorgspersoner i forældrenes sted, der udøver overgreb, må de **IKKE** orienteres om underretningen. Forældrene eller omsorgspersonerne i deres sted vil **HELLER IKKE** blive orienteret om afholdelse af børnesamtale jf. SEL § 155 a, stk. 2.

Familie- og Handicapafdelingen **KAN** anmode om, at der deltager en omsorgsperson fra institutionen eller skolen ved børnesamtalen, da barnet kan være meget urolig og bekymret for konsekvenserne af de udsagn, det er kommet

med. Samtidigt er det betryggende for barnet at vide, at der er en fortrolig voksen i dets hverdag, der er bekendt med de oplysninger, barnet kommer med, og som kan tale med barnet i den venteperiode, der opstår, mens sagsbehandlingen af underretningen foregår.

Familie- og Handicapafdelingen kan anmode underretter om yderligere oplysninger om barnet/familien, søge sparring hos Sydøstjyllands Politis særlige visitationsenhed eller Børnehus Syd, inden at Familie- og Handicapafdelingen træffer afgørelse om den videre behandling af underretningen og oplysningerne fra børnesamtalen.

Træffes der beslutning om, at sagen skal anmeldes til Sydøstjyllands Politi, vil det herefter være politiet, der er ansvarlig for den videre efterforskning af underretningen.

Omhandler sagen mistanke om overgreb fra forældrene eller omsorgsperson i deres sted, vil de **IKKE** blive orienteret om anmeldelsen, før sagen har været forelagt politiet, der tager stilling til, hvorvidt der skal ske (video)afhøring af barnet (Der foretages videoafhøring af barnet op til 15 år) – og at afhøringen har været gennemført. Dette kan vare op til 10 dage.

Det betyder, der kan opstå en periode, hvor barnet/den unge er voldsomt belastet af bekymringer for, hvad der skal ske, og det er derfor meget vigtigt, at barnet/den unge har

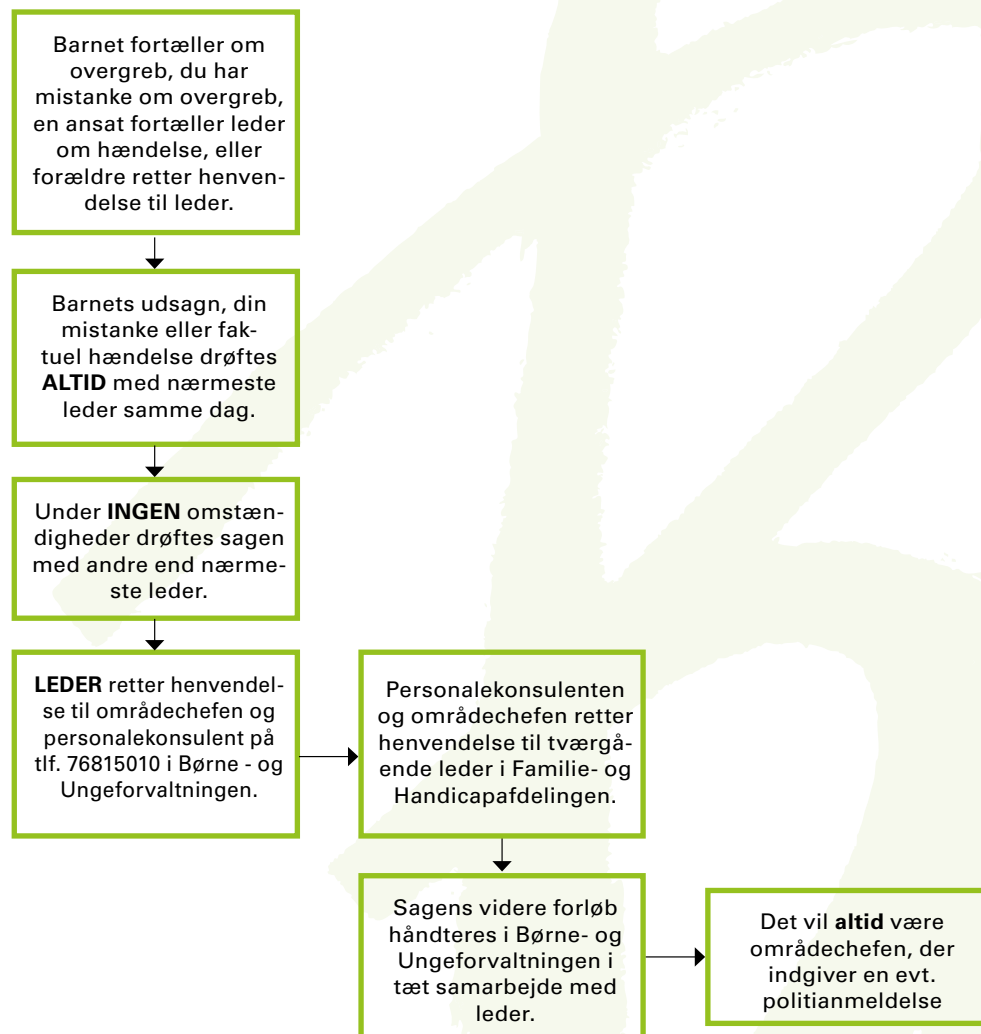
UNDERRETNING er sendt til Familie- og Handicapafdelingen, hvad sker det så?

en omsorgsfuld og tryk voksen i dagligdagen, som barnet/den unge kan tale med. Her er det vigtigt, at medarbejderen ikke taler om sagen med barnet, da det er vigtigt for politiets efterforskning, at barnet ikke bliver tillagt udtryk, forklaringer eller ord, der ikke er barnets egne. Det er vigtigt at være opmærksom på, at barnet har ekstra brug for kærlig omsorg, opmærksomhed og ro.

Hvis der foretages politianmeldelse, vil barnet også blive visiteret til Børnehus Syd (beliggende i Odense og Esbjerg). Børnehus Syd benyttes af politiet til videoafhøring, og der kan foretages udredning og undersøgelse af overgrebet med henblik på at afdække behovet for eventuelt særlig støtte foranlediget af overgrebet. Børnehus Syd kan også tilbyde barnet/den unge samt de nære omsorgspersoner krisehjælp.

Det vil altid være Familie- og Handicapafdelingen, der har myndighedsansvaret under hele sagsforløbet, selv om politi, sundhedsvæsen og Børnehus inddrages i behandlingen af underretningen.

ACTION CARD ved mistanke om overgreb begået af ansat

SÆRLIGT ved mistanke om overgreb begået af ansat

Der kan opstå mistanke om, at en ansat har udsat et barn/en ung for overgreb. Mistanken kan opstå, enten ved at et barnet/den unge fortæller det, at forældrene tager kontakt, eller en kollega til den ansatte får mistanke.

MEDARBEJDER OG LEDERS OPGAVER?

- Noter hændelsen eller mistanken ned. Er det forældre, der kommer til dig med en mistanke, så bed forældrene om at nedskrive deres samtale med barnet – gerne sammen med dig.
- Medarbejderen har ansvar for at kontakte nærmeste leder og orientere om hændelsen eller mistanken. Hvis mistanken er rettet mod lederen, skal du som medarbejder rette henvendelse til områdechefen, som har ansvar for at underrette direktøren for Børne- og Ungeforvaltningen.
- Leder vurderer de oplysninger, der er kommet i hænde, og vurderer tyngden af den skriftlige og mundtlige viden, du har fået. Hvad er observeret? Hvornår er det observeret? Hvor er det observeret? Og hvilke personer er involveret?
- Lederen retter henvendelse til områdechefen og personalekonsulenten i Børne- og Ungeforvaltningen.
- Områdechefen har ansvar for at kontakte tværgående leder ved Familie- og Handicapafdelingen.
- Tværgående leder vil i samråd med repræsentant fra Familie & Forebyggelse, Uddannelse & Læring eller Dagtilbud, planlægge det videre forløb i forhold til afholdelse af børnesamtale, orientering til forældrene, behandling af personalet etc.

- Herefter vil det blive vurderet, om der skal indkaldes til et Task Force møde.

Task Force

Task Force inddrages så tidligt i forløbet som muligt for at sikre den fornødne tværfaglige koordinering og objektive vurdering af sagens oplysninger.

Opgaven for Task Force er at vurdere og drøfte sagens oplysninger samt planlægge, koordinere og beslutte det videre forløb. Task Force beslutter, om der skal ske politianmeldelse, håndtering af den ansatte, håndtering af presse, kontakt til forældrene, øvrige personale og forældre i skolen/institutionen.

Task Force- gruppen består af følgende personer:

- Tværgående leder i Familie- og Handicapafdelingen (formand og referent)
- Efterforsker fra Sydøstjyllands Politi
- Teamleder og evt. rådgiver fra Familie- og Handicapafdelingen
- Psykolog fra Tværfagligt Center for Børn og Unge (ved mistanke om seksuelle overgreb)
- Lederen fra ansættelsesstedet
- Områdechefen (Dagtilbud, Uddannelse & Læring eller Familie & Forebyggelse)
- Konsulent fra fagafdelingen
- Personalekonsulent fra Personaleadministrationen i Børne- og Ungeforvaltningen

VIGTIGE telefonnumre og links

Modtagerteamet

Familie- og Handicapafdelingen

Skolegade 1, 7100 Vejle

Telefon **76 81 51 16**

E-mail: fammo@vejle.dk

Mandag-onsdag kl. 8.00-15.00

Torsdag kl. 8.00-17.00

Fredag kl. 8.00-14.00

Personaleadministrationen Børn & Unge

Telefon **76 81 50 10**

Telefontider i Personaleadministrationen

Mandag-onsdag kl. 8.00-15.15

Torsdag kl. 8.00-17.00

Fredag kl. 8.00-14.15

For ansatte i Vejle Kommune findes underretningsskabelonen som en kladdeskabelon i SBSYS, såfremt du ikke har adgang til SBSYS, bedes du kontakte din leder eller dit administrative personale, som kan hjælpe dig. Når du/l har udfyldt skabelonen skal den sendes til fammo@vejle.dk.

Private institutioner, skoler, læger, sygehuse m.v. skal logge på med deres virksomheds NemID, således at underretningen bliver sendt via deres virksomheds digitale postkasse på virk.dk via vejle.dk i linket her

<https://www.vejle.dk/givbesked>.

Links

Det anbefales, at emnet drøftes på et personalemøde i forhold til den specifikke målgruppe, som I arbejder med. Der findes velegnet undervisningsmateriale om emnet, hvoraf noget er målrettet grupper, hvor man bør have særlig opmærksomhed på emnet, fx anbragte børn, børn med handicap og børn med psykisk funktionsnedsættelse.

<https://socialstyrelsen.dk/born/overgreb/hjaelp-til-indsats/muligheder-indenfor-radgivning-om-overgreb>

<https://socialstyrelsen.dk/born/overgreb/hjaelp-til-indsats/radgivning-om-over>

www.voresansvar.dk

<https://bornsvilkar.dk/det-goer-vi/fagtelefonen>

BILAG

BILAG 1

ALMINDELIG OG SKÆRPET UNDERRETNINGSPLIGT

ALMINDELIG UNDERRETNINGSPLIGT (Serviceloven § 154)

For alle borgere gælder, at de har pligt til at underrette de sociale myndigheder, hvis de "får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældres eller anden opdragers side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare".

SKÆRPET UNDERRETNINGSPLIGT (Serviceloven § 153)

Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, har skærpet underrettningspligt, hvilket betyder, at hvis du får kendskab til eller grund til at antage, at et barn eller ung under 18 år har været udsat for overgreb (SEL § 153, stk. 1 nr. 4), skal der foretages underretning.

BILAG 2

DEFINITION AF BEGREBER – HVAD ER PSYKISKE, FYSISKE OG SEKSUELLE OVERGREB?

For at kunne observere og reagere på viden eller mistanke om overgreb er det nødvendigt at definere, hvad der forstås ved overgreb.

Overgreb kan være vold af fysisk eller psykisk karakter eller seksuelle overgreb. Tilfælde af magtanvendelse efter voksenansvarsloven falder udenfor denne handleplan. Du kan læse om, hvordan du skal forholde dig ved tilfælde af magtanvendelse på Tværshjemmesiden <https://www.vejle.dk/magtanvendelse>.

I handleplanen har vi valgt at anvende de definitioner på seksuelle overgreb og vold, som henholdsvis SISO¹ og Socialstyrelsen anvender. I handleplanen arbejdes der med udgangspunkt i, at overgreb er udtryk for vold mod et barn, og at dette kan være i form af enten fysisk, psykisk eller seksuel vold. I det følgende vil der imidlertid i definitionsmæssig sammenhæng blive præsenteret særskilte definitioner for henholdsvis seksuelle overgreb og overgreb omhandlende fysisk og psykisk vold.

DEFINITION AF SEKSUELT OVERGREB

„Der er tale om et seksuelt misbrug, når et barn inddrages i seksuelle aktiviteter, som det ikke

kan forstå rækkevidden af, udviklingsmæssigt ikke er parat til, og derfor ikke kan give tilladelse til og / eller aktiviteter af denne karakter, der overskrider samfundets sociale og retslige normer“. (C.H. Kempe²)

Et seksuelt overgreb kan involvere fysisk kontakt – fx at krænkeren blottet sine kønsdele, kigger på eller berører bestemte dele af offerets krop eller opfordrer offeret til at deltage i seksuelle handlinger. Overgreb kan også være, at offeret tvinges til at klæde sig af, tvinges til at se på pornografiske billeder, eller at offeret udsættes for seksuel chikane.

Der er således tale om overgreb når:

- Barnet eller den unge ikke kan forstå, ikke er modent til eller ikke kan give samtykke til en seksuel handling.
- Der sker en krænkelse af barnets eller den unges integritet.
- Den krænkende part udnytter barnets eller den unges afhængighed eller egen magtposition.
- Den seksuelle handling baserer sig på krænkerens behov.

Ethvert overgreb skal tages alvorligt, og det kan aldrig være barnets egen skyld, at det udsættes for et overgreb.

1 SISO er Socialministeriets Videnscenter for Sociale indsatser ved Vold og Seksuelle Overgreb mod børn.

2 Kempe, H.C: Child Abuse(paper) & Developing Child, udgivet af Harvard university Press, July 1978

BILAG 2

Det er samtidigt vigtigt at være opmærksom på, at uanset om mistanken viser sig grundløs eller ikke får et retsligt efterspil, har man stadig at gøre med et barn eller en ung, der har udvist signaler eller tegn, der tyder på overgreb. Et barn, der udviser sådanne signaler, er et barn i mistrivsel og barnet / den unge vil have behov for professionel hjælp.

HVAD SIGER LOVEN?

Straffemæssigt er området seksuelle overgreb opdelt i fem forskellige hovedgrupper. Det drejer sig om følgende paragraffer i Straffeloven³:

- § 210. Incest. Det vil sige samleje med slægtning i nedadstigende linje eller samleje mellem bror og søster.
- § 216. Voldtægt. Tvinger sig til samleje med vold eller trussel om vold.
- §§ 222-224. Samleje eller anden køns- lig omgang med et barn under 15 år. Aldersgrænsen er 18 år, hvis den pågældende er betroet til undervisning eller opdragelse.
- § 224. Køb af seksuel ydelse fra personer under 18 år.
- § 232, 235. Blufærdighedskrænkelser (blotteri, beføling, beluring, verbal uterlighed) samt optagelse, besiddelse og udbredelse af fotos / film mv. af person under 18 år.

De ovennævnte straffemæssige paragraffer retter sig i sammenhængen her mest mod børn under 15 eller 18 år. Kategorierne vurderes at være så tydelige, at de også er beskrivende for, hvad der forstås ved seksuelle overgreb.

DEFINITION AF VOLD

„Vold er en handling eller trussel, der – uanset formålet – er egnet til eller skader en anden persons integritet, eller som skræmmer, smerter eller skader personen. Volden kan have samme effekt på andre personer, der overværer eller overhører handlingen. Volden kan både være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt.“

„Uanset typen af vold, der begås mod et barn, så er der tale om en adfærd fra forældrene eller andre omsorgsgivere, som er ødelæggende for eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet. Enhver form for vold bringer barnets udvikling og sundhed i fare. Vold er udtryk for, at barnet ikke frivilligt indgår i den handling, der begås mod barnet.“⁴

Straffemæssigt er vold opdelt i en række kategorier af strafbare handlinger med beskrivelse af tilhørende strafferammer.

³ Nr. 1156 af 20/09/2018. Bemærk, der sker løbende ændringer til denne lov, som kan ses på www.retsinfo.dk.

⁴ Kilde: Voldsnetværket i Servicestyrelsen, 2009.

BILAG 2

Det drejer sig om følgende paragraffer i Straffeloven:

- § 244. Den, der øver vold eller på anden måde angriber en andens legeme, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år.
- § 245. Den, der udøver et legemsangreb af særligt rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, straffes med fængsel indtil 6 år. Har et sådan legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særligt skærpende omstændighed.
- § 245a. Den, som ved et legemsangreb med eller uden samtykke bortskærer eller på anden måde fjerner kvindelige ydre kønsorganer helt eller delvis, straffes med fængsel indtil 6 år.
- § 246. Har et legemsangreb været af en så grov beskaffenhed eller haft så alvorlige skader eller døden til følge, at der foreligger skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel i 10 år.

Når det drejer sig om fysisk vold mod børn, gælder ovennævnte straffelovsbestemmelser. Dertil kommer, at revselsesretten blev afskaffet ved lov i 1997, hvorefter det blev ulovligt at slå sine børn. Psykisk og fysisk vold mod børn er ikke tilladt.

Det kan nu ses i forældreansvarsloven § 2 stk. 2, hvori der ⁵står, at barnet har ret til omsorg og tryghed. Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for legemlig afstraffelse eller anden krænkende behandling.

Da straffebestemmelserne omhandlende vold ikke er tydeligt beskrivende for, hvad der forstås ved voldelige overgreb, uddybes det i det følgende.

Fysisk vold kan for eksempel være at blive udsat for kropslig smerte gennem slag, spark, brænde- mærkning, skoldning, kvælertag eller anden form for straf, hvor barnet rammes direkte på kroppen. Det kan være voldsom rystelse af mindre børn, hvilket kan føre til hjerneskader. Omskæring af børn er også vold.

Psykisk vold kan eksempelvis være følelsesmæssig afvisning, trusler om at blive forladt, trusler om straf og indespærring, at blive nedgjort eller udsat for anden nedværdigende behandling. Det er også psykisk vold for barnet at bevidne fysisk vold mod en af sine nære omsorgspersoner.

Psykisk vold kan endvidere være omfattende omsorgssvigt, som ses ved, at barnets grundlæggende behov ikke bliver tilgodeset af dets omsorgspersoner.

5 Forældreansvarsloven lov nr. 1417 af 01/12/2017

BILAG 3

Bekymringsbarometer

Ved bekymring En bekymring er en oplevelse af, at barnet ikke trives uden at have konkret viden om hvorfor. Bekymringen alene bør derfor i første omgang føre til skærpet observation af barnet/den unge i en periode og evt. samtale med forældrene, medmindre bekymringen går på, om forældrene begår overgreb mod barnet/den unge.

Sager som denne skal **ALTID** drøftes med nærmeste leder og evt. socialfaglig rådgiver.

Ved mistanke Mistanke forstås som mere end blot en bekymring. Mistanken handler fx om, at barnet/den unge har været udsat for en seksuel grænseoverskridende adfærd eller fysisk eller psykisk voldelig handling fra enten en voksen eller et andet barn. Mistanken kan opstå på baggrund af en nærmere observation af barnet, barnets egne udsagn om hændelser, der har fundet sted, udsagn fra andre, eller oplysninger man har fået fra anden side.

Sager som disse skal **ALTID** drøftes med nærmeste leder og evt. socialfaglig rådgiver og fører som hovedregel til underretning. Der kan søges råd og vejledning hos Familie- og Handicapafdelingen på tlf. 76 81 51 16.

Ved konkret viden Konkret viden er de situationer, hvor et barn har været udsat for overgreb begået af en eller flere personer. Viden kan komme fra barnet selv, vidner, fysiske tegn eller fra tilståelse fra krænkeren.

Disse sager kræver øjeblikkelig handling og skal **ALTID** drøftes med nærmeste leder som det første. Herefter underretter leder Familie- og Handicapafdelingen.

Vejle Kommune
Børn og Unge
Skolegade 1
7100 Vejle
Tlf. 76 81 00 00